

גילאי
18+

לשרוד את המסלול

התלמידים והתלמידות שיוצאים לדרך שבסופה הם אמורים לקבל תואר, נדרשים להתמודד עם קשיים לא מעטים. הבעיה העיקרית היא היכולת להתפרנס בתקופת הלימודים • איך מצליחים גם ללמוד וגם להתפרנס, ובעיקר - לצלוח את הדרך עד הסוף בלי ליפול? **מסתבר שיש מי שמכיר בקשיים והוא מנסה גם לעזור** // ישראל ויץ

שהחליט רובי ממודיעין עילית לצאת ללימודי ראיית חשבון, הוא היה כבר מעל גיל 35. עד אז הוא עבד בעבודות מזדמנות, פה כתיבת סת"ם ושם מלמודות, אך היה לו ברור כי המשרות הללו אינן מתאימות לו. מה שבעיקר לא התאים לו, הייתה העובדה שהוא חש כי הוא הולך ונהפך לבעל חוב. "לא גמרת את החודש", הוא מספר היום, כמה שנים אחרי שעשה את הצעד. "הרגשתי שאני הולך ונופל לבור, שממנו אתקשה להיחלץ. אומנם עבדתי, הרווחתי, אך היה עליי לפרנס משפחה ברוכה. אשתי היא עקרת בית ומטפלת בילדים. ההחלטה ללמוד ראיית חשבון הייתה מתבקשת".

רובי יצא לדרך חזקה לתמיכה מלאה מסביבתו. הוריו ניסו לסייע לו כמיטב יכולתם, המשפחה כולה הכירה בכישוריו והתגייסה. אשתו והילדים ניסו לסייע לו ללמוד למבחנים בכך שהשתדלו לשמור על השקט ולא להפריע יותר מדי, משימה שהייתה לא פשוטה כי המשפחה התגוררה בדירה צנועה, שבה לא היו מרחבים שאפשרו פרטיות. בסופו של דבר רובי צלח את התהליך, אם כי את התעודה המיוחלת הוא לא קיבל עד היום.

מה קרה? קרה מה שקרה לרבים מסוגו של רובי, שנושרים בשלב מסוים לאחר שהתמודדות עם הלימודים והמבחנים מחד גיסא, דאגות

הפרנסה מאידך גיסא וגלגל החיים שממשיך להתקדם – עושים את שלהם. "לא היה קל ללמוד במשך ארבע שנים, לעבור מבחנים מתישים, לעשות סטאז', והכול בהיותך אב לשבעה ילדים, שהגדולים שבהם כבר הגיעו לשידוכים, ובעיקר – כשהמינוס בבנק לא קופא על שמריו אלא הוא הולך וגדל ומעמיק. במצב כזה אתה עושה 'סטופ' ומסתפק במה שיש".

"מה שיש" – היינו לימודי החשבונאות של רובי, שאפשרו לו למצוא משרה כמנהל חשבונות במפעל, שם מעריכים את כישוריו והוא נהנה היום ממשכורת "נחמדה" כפי שהוא מגדיר. אומנם, המרחק בין מנהל חשבונות מן השורה לבין תואר של ראיית חשבון הוא גדול, וגם ההכנסה אמורה להיות בהתאם, אך גם רובי יודע שבשלב מסוים חייבים להסכים עם המציאות ולוותר על החלום. חלומות, כך נראה, לא תמיד מתגשמים.

"ביני לבין התואר בראיית חשבון מפרידים כמה קורסים וכמה מבחנים, אבל כבר ויתרתי על כך. הרמתי ידיים", הוא אומר. נראה כי השלים זה מכבר עם העובדה שרואה חשבון מדופלם הוא כבר לא יהיה. "הדרך להשגת התואר התבררה כקשה מדי, כנראה משום שזכרתי מאוחר מדי. אילו הייתי מתחיל את התהליך כמה שנים קודם לכן, כאשר היו לי פחות חובות, יכולתי ככל הנראה לצלוח את הדרך, אך כאשר אני רץ כל היום אחרי הזנב של עצמי, עסוק בכיסוי המינוס פה ובמחשבות איך להשיג הלוואה שתסייע לי לגלגל את החוב ההוא שם – במצב כזה 'אין ראש' שמאפשר לך ללמוד".

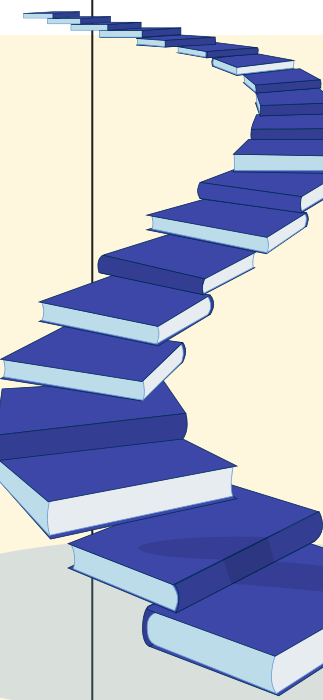
נכון להיום רובי אומנם מתפרנס יפה, אם כי אין מה להשוות את שכרו, ובעיקר את נתוני העסקתו, לאלו של רואה חשבון. אילו היה לו תואר, הוא

"אם לא הייתי יוצא ללימודים, הייתי נשאר סופר סת"ם, שהיא עבודה שלא התאימה לי בכלל. היום אני אומנם לא רז"ח, אבל אני מנהל חשבונות מצוין. לימודי ראיית החשבון נתנו לי כלים שמאפשרים לי היום לספק תמורה גבוהה יותר מבחינתי למפעל שמעסיק אותי"

גילאי
18+

גם היה משתכר סכום גבוה יותר וגם היה נדרש לעבוד פחות שעות. אולי היה אפילו עומד בראש משרד רו"ח רובי ושות'. אך רובי דווקא מרוצה. "אם לא הייתי יוצא ללימודים, הייתי נשאר סופר סת"ם, שהיא עבודה שלא התאימה לי בכלל. היום אני אומנם לא רו"ח, אבל אני מנהל חשבונות מצוין. לימודי ראיית החשבון נתנו לי כלים שמאפשרים לי היום לספק תמורה גבוהה יותר מבחינתי למפעל שמעסיק אותי, ושם יודעים להכיר בכישורים הללו".

מיון מונע נשירה

"אילו רובי היה מגיע אלינו היום, הוא היה מצליח לסיים את הלימודים ולצאת מצויד בתואר", כך אומר לנו בביטחון נתן ראקוב. "היום הוא היה זוכה לתמיכה עקבית לאורך כל הדרך. היינו מסייעים לו לצלוח את הדרך שהיא אכן קשה ולא קלה, עד להגעה ליעד הסופי. מעבר לכך יכולנו לסייע לו גם בהתמודדות הכלכלית".

ראקוב מכיר את הקשיים הללו מקרוב, מתוקף תפקידו כמנהל פיתוח ושותפותי ב'זרקור טנא', גוף שפועל מטעם 'המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג)' שמטרתה מתן יעוץ ומעטפת תמיכה לתלמידים חרדים והיא מופעלת בידי 'עמותת אלומה'. ראקוב נתקל במקרים רבים מסוגו של רובי, שהתברכו בכישורים, יש להם גם נכונות לעשות את השינוי הלא קל ולהתמקצע, אך הם נושרים דווקא בשל הקשיים שבהם כרוכים הלימודים, לצד המשימה המורכבת של פרנסת המשפחה במקביל. תלמידים אלו עושים הכול כדי להגיע אל היעד וכדי לא לנושר בדרך, כמו רובי.

"העבודה שלנו נעשית מייד בשלב הראשוני, שהוא שלב המיון והבדיקה", אומר ראקוב, שמספר כי "העבודה העיקרית היא אכן לצפות מראש את הקשיים, ואם מתברר שהמקצוע אינו מתאים והתלמיד לא יוכל לשרוד בדרך, יש למנוע ממנו מראש ללמוד אותו. פרט לכך חשוב לבדוק את ההחלטה בהתאם להיצע. לא פעם תלמיד מבקש לצאת לדרך וללמוד לתואר, גם אם השוק מוצף בבעלי מקצוע מהסוג הזה. לאכזבתו הוא עשוי לגלות בסימנה של הדרך שעשה שאין ביקוש לתואר שהשיג בעמל. לכן אנחנו נשבע עימו, נראה אילו יכולות יש לו ומה אין לו, ולפי הנתונים הללו נקבל עימו את ההחלטה באיזו דרך לצעוד, אם בכלל".

ההחלטה הזו נגזרת בהתאם לפרמטרים רבים, שהם הכישורים, היכולות הסביבתיות, התמיכה המשפחתית – אם היא קיימת או נעדרת, כוח הרצון, אך בעיקר הגיל. לגיל יש כמובן השפעה גבוהה על קבלת ההחלטה, אם כי מתברר שיש גם תלמידים שיושבים היום על ספסל הלימודים עם תלמידים שצעירים מהם בשני עשורים, והם דווקא מצליחים להשתלב יפה.

"זה לא קורה הרבה, אבל קורה", אומר ראקוב ומספר סיפור מפתיע על מישהו שהוא מכיר באופן אישי. הוא השיא את בתו הראשונה והחליט לשנות כיוון. "הוא ראה שבמצבו הנוכחי הוא לא יוכל להתפרנס, וכך הוא יצא לדרך לאחר שבירר באיזה מקצוע יוכל להגיע לרמות שכר גבוהות, שיאפשרו לו להתפרנס ולחתן בכבוד את יתר ילדיו. 'כבר עכשיו אני מתחיל לשקוע בחובות, זה לא בשבילי', אמר. הוא שמר על עקרון ברזל אחד: להמשיך ללמוד חצי יום בכלל, בלי שהלימוד יפגע.

הכל מתחיל בהכונה נכונה

חושבים על כיוון של לימודים? אל תזלזלו בערכו של היעוץ התעסוקתי. **משה פדר: "ההצלחה בהמשך תלויה מאד ביעוץ שניתן בתחילת הדרך"**

איך זה עובד? פדר מסביר כי תהליך היעוץ נפתח בשיחת היכרות בין הפונה ליעוץ, ובמהלכה נפרש בפני הפונה תכנית היעוץ המתאימה. מאחר וכל פונה מביא לתהליך את סיבת הפניה האישית שלו, כמו גם את מאפייניו וניסיון חייו הייחודיים, התהליך הייעוצי צריך להיות מותאם לכל פונה באופן אינדיבידואלי. במהלך היעוץ נערך מיון מקיף של יכולות האדם, מאפייני האישיות שלו וסגנון עבודתו. כמו כן, עומדים על תחומי ההתעניינות שלו ועל קשת הערכים המשפיעים על העדפותיו ועל שביעות רצונו. בהמשך נבחנים פתרונות תעסוקה או לימודים, המתאימים למאפיינים אלה, וכך מגבשים במשותף יעדים ו"תוכנית פעולה" למימונם.

"בשורה התחתונה", הוא אומר, "ההחלטה מה ואם בכלל ללמוד נגזרת מקשת רחבה של נושאים, כשחשוב מאד להשקיע בשלב הזה של קבלת ההחלטה הנכונה. וככל שתקבלו יעוץ מקצועי שסייע לכם, בס"ד, להגיע להחלטה הנכונה, כך יש יותר סיכויים שמסלול הלימודים יסתיים אכן בהצלחה כשסופו של הדרך תחכה התעודה שמהווה את ה'השתדלות' המתאימה לשיפור והגדלת ההכנסה".

"הוא עשה את הבירורים שלו והגיע להחלטה: מדעי המחשב. זהו אכן מקצוע מבוקש, שבו הוא יוכל בעזרת השם להגיע להכנסה יפה של 30,000 שקלים לחודש ויותר. מטבע הדברים היו גם מי שניסו להניא אותו מכוונתו. אחרי הכול הוא מגיע ללימודים בגיל 40, בלי שום רקע, בלי ידע בסיסי באנגלית ובמתמטיקה, אין לו מושג איך מתפעלים מחשב, כך שנראה שאין לו סיכוי להצליח. הציעו לו ללמוד מקצועות אחרים, כאלו שדורשים פחות השקעה, אך הוא לא רצה לשמוע. 'להשקיע – אני מוכן להשקיע כמה שצריך. אבל אם אני כבר לומד, לפחות שהלמידה תצדיק את ההשקעה', אמר ויצא לדרך על אף שכולם ליוו אותו בחששות רבים.

"הוא טרם סיים את מסלול לימודיו, אך מה שברור שהוא הצליח להפתיע. הוא צלח את המכינה וסיים אותה בציונים גבוהים, משם הוא המשיך לקורס והצליח ללמוד ולעבור את המבחנים, לצד חבריו לכיתה הצעירים ממנו בעשרים שנה. הוא לומד ומצליח, גם אם מדובר באמת במאמץ לא קל. כשפגשתיו לאחרונה הוא אמר לי: 'אומנם, אני משקיע הרבה בלימודים, אבל זה לא בא על חשבון הלימוד בכלל, ואם כך, מבחינתי זה שווה את ההשקעה'.

"בדיוק לשם כך נוסדה 'אלומה טנא', שכמו יתר העמותות שמסייעות לתלמידים להגיע לתואר, אנו פועלים במטרה לאפשר ללמוד ולסיים את התואר, על אף שהמשימה מורכבת פי כמה, משום שבמקרים שלנו מדובר בבעלי משפחות שנדרשים לפרנס את המשפחה, ואין מהצד הורים שיכולים ומסוגלים לממן. אנחנו דואגים לו למימון, באמצעות מלגה שמאפשרת לו להשתכר, אם כי בצניעות, ואנחנו כבר רואים באופק את התעודה שתאפשר לו בבוא היום להתפרנס יפה".

לפי הנתונים שאנו מקבלים מראקוב, בניצול מספר מלגות שלהן זכאי התלמיד, כולל מלגת 'טנא', הוא מסוגל להגיע לכיסוי הוצאות הלימודים (כ-15,000 שקלים לשנה), ופרט לכך בתוכנית מסוימות הוא ייהנה ממלגת קיום של 3,000 שקלים לחודש. כמו כן הוא מקבל מהכולל ומלימוד עם תלמיד עוד כ-3,000 שקלים, וכך הוא מצליח, איכשהו, להתפרנס בתקופה זו של הלימודים.

6,000 – 7,000 שקלים? איך אפשר להתפרנס מהסכום הזה?

"נכון", אומר ראקוב, "אבל עדיין זה משהו, ובל נשכח: גם אם הסכום לא מספק את הקיום החודשי של המשפחה הברוכה, עדיין אנחנו רואים באופק את התעודה, ויודעים שבסופו של יום, לאחר שהלימודים יסתיימו, ההכנסה שתגיע הביתה תהיה גבוהה. בסופו של דבר הוא אינו שונה במובנים רבים מכל תלמיד אחר, שגם הוא נדרש להשתכר בתקופה הזו, אך הוא יודע שעליו לחסוך ולהתאמץ, אולי אפילו לקחת הלוואה שתיתן אורך נשימה. בסופו של דבר יהיה אפשר להחזיר את ההלוואה מההכנסות שעוד יגיעו".

מי שרוצה - מצליח

לפי נתוני המל"ג יש היום מאות תלמידים מקרב המגזר החרדי, גברים ונשים, חלקם הגדול מעל גיל 30, שיוצאים לדרך במטרה להגיע לתואר מתוך תקווה שכך יקל עליהם להתפרנס. ואכן רובם, זה חשוב לציין, לא לומדים לשם לימוד ולשם קריירה. המטרה היא להגיע לפרנסה מכובדת, שתאפשר לחיות ולחתן

"שחור" בחלוק לבן

היום הוא כבר רופא מן השורה, אך כדי לקבל את התואר 'דוקטור' נדרש הרופא החרדי ד"ר יהודה סבינר לעבור דרך לא קלה. איך הוא עשה זאת וכיצד הוא הצליח לעשות את המסלול הקשה בלי ליפול באמצע? * "בלי המשפחה", הוא אומר, "לא הייתי מצליח לסיים"

אמרו שלום לד"ר יהודה סבינר, היום רופא מן השורה, שאותו תפגשו אם תזדמנו למחלקת הילדים בבית החולים לילדים ב'שניידר'. עד לא מכבר היה תלמיד לרפואה בטכניון, והצליח לעבור את הדרך הארוכה של לימודים פלוס שנות סטאז', ובסופו של דבר קיבל תואר של רופא מדופלם.

סבינר נחשב ללא ספק לסיפור הצלחה. הוא שרד את לימודי הרפואה, שנחשבים לימודים קשים ולא רק משום שהם נמשכים על פני שבע שנים, וגם סיים את לימודיו והותו החרדית-חסידית לא נפגמה בכהוא זה.

איך עושים זאת, ד"ר סבינר, ובד בבד גם לפרנס משפחה?

"במקרה שלי לא 'הצלחתי' על אף העובדה שיש לי ברוך השם משפחה, אלא דווקא בגלל המשפחה. משפחתי היא שעטפה, סייעה ותמכה לאורך כל הדרך. איני מדבר רק על אשתי והילדים, שתרמו את כל כולם להצלחתי: במשך כל התקופה אפשרו לי ללמוד, חסכו, ויתרו, הקריבו ועשו הכול כדי שאצליח, אלא גם ההורים לא חסכו מאומה. אבי, למשל, סייע לי לממן את השכירות, וגם דאג לשלוח באופן שוטף אוכל מבושל לביתי, וכך הצלחנו לשרוד. אבי תומך כך בכל ילדיו. אין לי ספק שבלי התמיכה של המשפחה לא הייתי מגיע לקו הסיום".

ופרנסה מניין?

"אשתי השלימה תואר באדריכלות כשאני התחלתי ללמוד. היא ברוך השם משתכרת יפה והיא זו שפרנסה את הבית כשאני הייתי בתקופת הלימודים. היו לי גם מלגות. אומנם הן היו רק של כמה אלפי שקלים, אך זה בכל זאת משהו".

ועדיין, איך גומרים כך חודש?

"צריך להבין דבר אחד, שמאפשר לפחות לקבל את הפרופורציות הנכונות. היום, בישראל, עלות לימודי רפואה היא כ-100,000 שקלים בשנה. מי שסופג את עלות הלימוד היא המדינה שמממנת 90% מהעלות. בעוד שלתלמיד נשאר לממן כ-15-20 אלף שקלים שמגיעים לרוב ממלגות. בארה"ב, למשל, פני הדברים שונים. שם הלימודים עולים כ-50,000 דולר לשנה, ומי שמממן אותם הוא התלמיד שלוקח על עצמו 'הלוואת לימודים' מתוך הנחה שאחרי שיצא לעבוד, הוא יפרע את ההלוואה. ואכן, שם הרופאים או עורכי הדין בתחילת דרכם עסוקים ב'החזרת חובות' שלקחו על עצמם בשנות הלימודים. אצלנו איננו נדרשים לממן את הלימודים, אבל יש הוצאות אחרות של פרנסה ומחיה. לכן מי שיוצא לדרך הזו צריך לדעת שהוא נדרש להשקיע. מבחינתנו זו השתדלות מתוך ההבנה שבסופו של דבר ההשקעה תכסה את עצמה. כשמסתכלים בראייה כזו קל יותר לשרוד גם בתחום הכלכלי".

הדיקן תהה: איפה הכובע?

ד"ר סבינר עשה היסטוריה במובנים רבים. אחרי הכול בעבר עוד נראו רופאים חרדיים ורק בתקופה האחרונה התופעה נעלמה. אם תפגשו היום בקופת החולים או בבית החולים רופא חרדי, סביר להניח שמדובר באחד מהשניים: עולה חדש או בעל תשובה. חרדי קלאסי שיצא ללימודי רפואה? נראה שאין חיה כזאת.

לסבינר היה חלום והוא הגשים אותו. "זה לא מתאים לכל אחד", הוא מסכים עם הקביעה שבהחלט רואה בו עוף מוזר. "אצלי החלום הזה בער מילדות, ואני שמח שזכיתי להגשימו".

כפי שהוא אומר, סביבתו הקרובה דווקא תמכה בו. לולא תמיכתם – ספק רב אם היה מצליח לסיים. "כשיצאתי ללימודים היו לי שני ילדים בבית. לצידי על ספסל הלימודים ישבו תלמידים

שלא נישאו והם התגוררו בבית ההורים. לי כבר היו דאגות של פרנסה, להם לא".

איך, בכל זאת, מצליחים לשרוד?

"חז"ל כבר אמרו: אין דבר העומד בפני הרצון. אומנם היה לי סיוע, אך בלי הרצון העז שלי, ובעיקר של משפחתי: אשתי, ילדיי והוריי שציפו לראות אותי מצליח, לא יכולתי להגיע לקו הסיום".

מבחינה דתית, דווקא הסיבה האקדמאית, הוא מפתיע, לא די שלא הפריעה אלא אפילו תרמה לו. "באחד הימים אני פוגש את נשיא הטכניון. הוא ניגש אליי – וצריך להבין שבטכניון שיחה של הנשיא עם תלמיד מהשורה אינה מחוזה נפוץ, בכלל לא – ושואל אותי: 'ימים הראשונים ראיתי אותך מגיע חובש כובע. מדוע עכשיו הוא נעדר?'

"עניתי לו שאין לי היכן לאחסן את הכובע. החליפה, הסברתי, נשארת עליי אך את הכובע אני צריך להניח, ואין לי היכן. "אם צריך מלתחה, אדאג באופן אישי שתהיה לך מלתחה בכיתה", אמר ונימק: 'מבחינתי, ברגע שנכנסת ללימודים ונאלצת להתפשר על עיקרון דתי, זהו כישלון של הטכניון. המטרה שלנו היא לוודא שאתה יוצא מכאן בדיוק כפי שנכנסת ללימודים, בלי לוותר ולהתפשר על עיקרון אחד. גם לא על חבישת כובע".

לדעתך כל אדם חרדי יכול ללמוד רפואה?

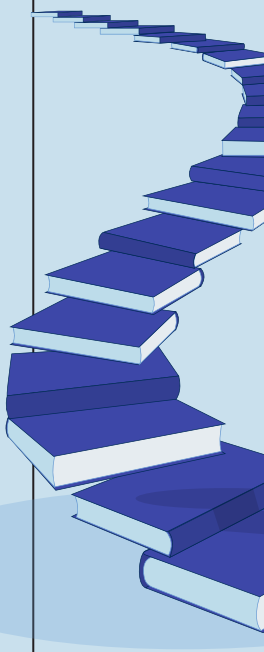
כאן, לראשונה מתחילת השיחה, אנו מזהים התלבטות בקולו של ד"ר סבינר. הוא מזהס רגע, ולאחר מכן עונה: "הלימודים הללו קשים ותובעניים, כך שהם בהחלט לא מתאימים לכל אחד. גם במגזר הכללי קיימים אחוזים גבוהים של נשירה במקצוע זה, וזאת גם לאחר תנאי הקבלה הבלתי אפשריים גם לבוגרי המוסדות החילוניים שמגיעים מרקע סוציו אקונומי גבוה. עדיין, אחוז הנשירה של אלו שהתקבלו ללימודי רפואה נמוך מאוד בשל תנאי הסינון הקפדניים, הכוללים ציוני מבחנים קוגניטיביים ופסיכוסוציאליים, לרבות התמודדות בסיטואציות מבוימות על ידי שחקנים. כך שבסופו של דבר אין זה משנה אם אתה חרדי או לא. הקושי קיים בפני כל אחד, ואם יש לך רצון – תוכל להתמודד גם אם אתה אדם חרדי".

"ויש גם תחושת שליחות", הוא אומר וניכר שהוא מתכוון ברצינות לכל מילה. "כאשר בוחרים במקצוע שיש בו שליחות, כפי שאני ראיתי זאת בעיניי, אזי גם הדרך למימושה מקבלת דחיפת מוטיבציה ואמונה בצדקת הדרך, וזאת למרות כל הקושי הלימודי, הכלכלי והמשפחתי".

זכור ושמור

ובכל זאת, ברור שישנם אתגרים והתמודדויות, ולכן, הוא מוסיף: "לדעתי, אם תלמיד חרדי מבקש לפנות לתחום בלי שזהותו או אורח חייו ינוקו ככהוא זה, הדבר אפשרי – כך אני רואה זאת במבט לאחור, אך בכמה תנאים: ראשית, יש צורך במטען רוחני מבוסס היטב, ולכן חשוב מאוד ללמוד גם נושאים שלא שמים עליהם דגש, מטבע הדברים, בישיבה או בסמינר, כמו עיקרי הדת והאמונה והיחסים השורשיים של בין אדם למקום. הלמידה בצוותא עם תלמידים שמגיעים מרקעים אחרים או ההיחשפות להרצאות מגוונות מזמנות אתגרים לא קלים. ככל שאתה מגיע מוכן ויש לך ידע תורני-אמוני רב ומבוסס יותר, ההתמודדות קלה יותר. שנית, חובה לחסות בצילו של אדם גדול, רב או ראש ישיבה, שבפניו ניתן להעלות את הלבטים ולקבל הדרכה, תשובות לשאלות והנחיות לכל סיטואציה שהיא, כפי שזכיתי אני לכך לאורך כל הדרך. והעיקר: שיש משפחה תומכת. הכלל הזה נכון הן לגבי ההצלחה בלימודים, והן לגבי ההצלחה בשמירה על הזהות החרדית".

גילאי
18+

איך בוחרים היום מקצוע

אבודים בים של אפשרויות? לא מרוצים מהקריירה שלכם? חושבים על כיוון ללימודים? אבי גרינבאום, פסיכולוג בהתמחות תעסוקתית במכון יעד, קרן קמ"ח, חולק איתנו את הצעדים שחשוב לעשות לפני רישום ללימודים

צילום: פנחס עמנואל

ייעוץ תעסוקתי – מה הוא כולל?

"בייעוץ תעסוקתי נעסוק בכישורים, בנטיות התעסוקתיות ובמאפייני האישיות של הנועץ, כמו גם במוטיבציות שמניעות אותו וכמובן בערכים שמנחים אותו", אומר אבי גרינבאום, פסיכולוג בהתמחות תעסוקתית במכון יעד, קרן קמ"ח. "גם מי שידוע מה הוא רוצה וסבור שיש לו הכישורים המתאימים, מומלץ שיעבור ייעוץ תעסוקתי. בוודאי מי שמתלבט ולא בטוח מה התחום המתאים לו, חייב לפנות לייעוץ תעסוקתי. זהו שלב מאוד משמעותי שיש לו השפעה רבה על העתיד של האדם. הייעוץ עוסק באיתור הכישורים הקוגניטיביים והנטיות התעסוקתיות באמצעות שאלונים, ראינות ושיחות אישיות. איתור הנטיות חשוב מאוד כי מן הראוי שאדם יעסוק במקצוע ממשפחת המקצועות שמושכים אותו באופן טבעי. אדם שעובד במקצוע שהוא נמשך אליו – סיכויי גבוהים יותר להצליח ולהתמיד בעבודה".

איך שלבים עובר מקבל הייעוץ בדרכו למקצוע המתאים?

"לפני פגישה ראשונה הוא עובר אבחון ממוחשב, שבו אנחנו נלמד על הכישורים הקוגניטיביים, כישורים כמותיים, מילוליים, צורניים וכישורים נוספים. האבחון הממוחשב עוסק בנטיות תעסוקתיות ובמבחני אישיות שיכולים ללמד אותנו על מאפיינים שקשורים לעולם התעסוקה.

"אחרי האבחון הנועץ עובר לפגישה עם יועץ תעסוקתי. אצל חלק מהפונים קיימת הלימה בין הכישורים ובין הנטיות שלהם, ובמקרים רבים מספיקה להם פגישה אחת עם היועץ. פגישה זו נותנת מענה לנועצים המצויים בשלב הכניסה הראשוני לעולם התעסוקה (מצוי לרוב במגזר החרדי), שבו הם זקוקים לדמות מקצועית שתתווך להם את המעבר,

מתוך התייחסות לנתונים העיקריים שעולים מהאבחון ומתוך פידבק על מכלול הכישורים, הנטיות, ומאפייני האישיות (חזקות וחולשות) הבולטים שלהם.

"במקרים שבהם קיים אצל הנועץ חסם כלשהו, כגון פערים בדימוי העצמי או קושי בקבלת החלטות, וכן חוסר התאמה בין הכישורים האישיים לנטיות, אנחנו מקיימים תהליך אבחון אישי ארוך יותר עם היועץ התעסוקתי. בתהליך זה הנועץ עובר מסע אישי להכיר לעומק את העולם הפנימי שלו, כדי לעשות תהליך של שינוי בהבנה התעסוקתית, ולהיות מוכן לקבלת החלטה נכונה שתכניס אותו בצורה בטוחה לעולם התעסוקה.

"השלב האחרון הוא שלב הבחירה שבו אנחנו שולחים את הנועץ לעשות חקר תחום (אקספלורציה) על המקצועות שעלו כמתאימים לו, באמצעות מקורות מידע או אנשים שעובדים בתחומים הרלוונטיים".

מהם הצעדים שחשוב לעשות לפני רישום ללימודים?

"לפני שמחליטים מה יהיה התחום הנלמד, חשוב מאוד להבין מה קורה בתחום הזה לאחר סיום הלימודים, להתעניין בביקוש לעובדים, אם הוא תחום בצמיחה או תחום בנסיגה, לדבר עם עובדים על הנהלים המקובלים באותו ענף תעסוקתי ולברר את רמות השכר והתנאים.

"מי שנמצא מתאים ללימודים צריך לבדוק את תנאי הקבלה לתחום הלימודים או למוסד הלימודים הרצוי לו, מה משך הלימודים ואם הם מאפשרים שילוב של עבודה ולימודים, אם יש מכינה, אם מוסד הלימודים מתאים לזהות החברתית והקהילתית שלו ושאלות נוספות. בשלבים המתקדמים אנחנו נצפה לראות יכולות של נטיות אחריות והבנה בהחלטות הרצויות באופן עצמאי. יש מקרים שבהם אנחנו, בשילוב מאמנים אישיים ואנשי הצוות של 'מרכז כיון', נעניק סיוע וליווי גם לאחר שלב הליווי התעסוקתי".

בבית המדרש כתנאי לקבלת התמיכות. בכל הקהילות הללו מנסים לסייע כלכלית אך לא פחות מורלית ולהעניק תמיכה רגשית. פעמים רבות התלמיד חש בדידות שיכולה לגרום לו לתחושה של כישלון, ולכן אנו מוכוונים ופועלים למנוע תחושה של כישלון ולסייע לו לממש את עצמו ולהגיע ליעד. "הדרך אינה קלה לאף תלמיד", הוא מסכם, "ובוודאי שלא לתלמיד חרדי שמתמודד עם קשיים גם מבית וגם מחוץ, גם הסביבה לא תמיד מקבלת את צעדיו, וגם המכללה עצמה מתקשה לא פעם להכיל. ההסתגלות שונה, העולם הזה שונה, ולכן יש להוסיף את קושי הפרנסה והמימון. אנו לא יכולים לפתור את הכול, אבל לפחות מנסים לעזור במה שאפשר".

המעניקים ייעוץ וליווי מפעילים גם את מערך המלגות טנא. מנסים להקל על התלמידים ולמנוע נשירה בדרכים משלנו". לשם כך, כאמור, הם משקיעים מאוד במיון הראשוני: "בחירה במקצוע הנכון היא כבר דרך של 80% להגעה ליעד, שכן חלק גדול מהנשירה מקורה באי התאמה". בהמשך הם יסייעו בלמידה, במלגות, אך גם ביצירת סביבה תומכת. "המטרה היא למנוע כישלון שלפעמים נוצר מבדידות, מקושי, ולכן אנו פועלים במגוון דרכים. בין היתר הוקמו היום קהילות שמסייעות לתלמידים החרדיים כמו קהילת 'בצוותא' שמספקת מעטפת של תמיכה; תוכניות מעטפת של קרן קמ"ח שהיא זו שסללה את הדרך לתלמיד החרדי; וכמובן 'מכון לב' שבו קיימת קהילה שאף שמה דגש על לימודי קודש